

מסורת הש"ס

בטלו דיני קנסות. דכיון דליכא סמיכה בטלו: זין שטי עיירות גדולות. ולא בתוך העיר שאם יודע שלא יתריצו את העיר: **לונביאות.** חנינות: ולא קבלו. לפי שעדיין היה צחור: **אילמא** **לנא דיינין דיני קנסות בחוזה לארץ.** והכי קאמר אין סמיכה מועלת בחוזה לארץ ואפילו סמכוהו בארץ: **פשיטא סומכין בחוזה לארץ ונסמכין בארץ.** אם בני צבל נותנין רשות לאחד שבא"י לדון קנסות: **הא אמרן לנא.** דאין סמיכה בחוזה לארץ ויכין דלי הוה גבן הכא לא מלניו למסמכיה כל שכן היכא דלימיה גבן: **סומכין בארץ ונסמכין בחוזה לארץ מאי.** אם הסומך עומד בארץ והנסמך עומד בצבל ולימיה גבי סומך מי מהני כאילו אימיה גביה בשעת סמיכה ומאי למידן בחוזה לארץ כדתנן סנהדרין נוהגין בחוזה לארץ או דילמא כיון דלימיה גבייהו בשעת סמיכה לא מהניא ליה: **לנא הוה מסמייע מילתא.** כשהיו אכלו לא היה מוצא שנים שיתפרו עמו לסומכו ואין תלמא בעינן: **משמקדי.** מחזור ומנפפה לסומכו. כמו (רמיה א) כי שוקד אני: **מנין שאין נסמכין לנים עלי.** שאין זוכין להיות נסמכין: **וקו ממא.** צא צימם: **הכפוי לו מרבים צינא ימותו אנשים.** כשצאין לכלל אנשים בן שמנה עשרה שנה למה לי למיחד ומכחציה: **אלא סמיכה.** שאפילו תמנים הצאים לכלל זקנה כגון על ידי תורה וגמילות חסדים כדאמרין צראש השנה (דף יח.) צוצא ומנחה אינו מתפרק אצל מתפרק הוא בתורה ובגמילות חסדים מכל מקום לא תהא תורת זקנה עליהם להיות ראויים לנסהדרין: **הוי קבל אפל: וקיים.** ותמיה. כלומר הרחק מן הרצנות שמקצרת את פעליה. אפילה מתרגם קבלה (שמות י): **כחל.** לעינים: **שרק.** פנים: **פירכוס.** לשער. שיר הוא כללה נהא שמעלת חן צלה קישוט: **כל מן דין.** כל כמו אלו ויכילא צהן היו סומכין לנו שראויים הם לסמיכה: **סרמיסין.** לשון הפכנים כמו סרס את המקרא מסופו לראשו (ב"ב דף קט:). **שמהפכין את טעמי תורה:** **סרמיטין.** לשון סמרטוט כלומר שאין נותנים טעם הגון לדבריהם: **חמיסין.** חמסין שמועטין מלומר טעמי תורה: **סורמיסין.** לא אחתפרס: **רצה דעמיה.** נשא צעמיו: **מידרגא.** מנהיג. על שם שהיה פרנס וקרוב למלכות: **צוצינא דנהורא.** על שם שהיה גדול צנוי כדאמרין צהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פד:). **שופריה דר' אבהו מעין שופריה** (ד' יוחנן: **צריך מסיין.** צריך צווא: **מיוחדים ששופטין.** שיהו מוקני סנהדרין גדולה: **מה להלן מיוחדין שבעדה.** כדפרישית לעיל (דף יג:). **ליגמרה כלולה מילתא.** ואפילו מניינא דחמשה מהתם תיפוק דהא תניא לעיל (שם) וסמכו שנים זקני שנים: **אלא.** לעולם לא גמר גזירה שזה ושופטין למיוחדין אינטרין מניינא מרצויה דווי"ו: **ה"ג אלא וי"ו דושופטין למניינא רבי שמעון וי"ו לא דריש:** בעליל

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין יד.

ועריפת עגלה בג'. עריפה לאו דוקא דמדידה הוה דהויא צג' כדתנן צפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:). **ג' מצ"ד** הגדול שצירושלים היו יואלץ וכו' והדר קמני נפטרו זקני ירושלים והלכו זקני אותה העיר ומציאין עגלה ערופה והתם לא קמני ג' וקראי נמי דמיימי צגמרל צמדדיה כתיב: **ויבול** זקני השוק. כלן מוכח דזקני משמע הדיוטות וכן לקמן גבי עריפה אמרין אי כתב זקני ה"א זקני השוק וכן צריש מלות מליליה (יבמות דף קא.) וספ' מרבים דליוטות מדכתיב זקני עירו וקשה דצפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:). **תנן נמאל** סמוך לעיר שאין צה צ"ד לא היו מודדין ומפרש צגמרל דזקני העיר צעינן וליכא וי"ל דזקני העיר שאני דמשמע המיוחדים שצעיר כדדרשינן הכא העדה המיוחדים שצצדה: **לא שרק ולא פירכוס.** משמע דמרי מילי נינהו ודלא כפי' הקונטרס (פ' צ"ב) דכמוצות שפירש דפוקסת היינו מעצרת שרק על פניה ומהם מוכח דפוקסת היינו פירכוס ואין להאריך: **ורבי שמעון לא** דריש וי"ו. וכן צפ' קמאל דסוטה (דף י:). **גבי וטהור דקאמר ר"ש אין** זכות מולה צמים המרים וכן צשליה התכלת (מנחות דף נא:). **גבי ומחליתיה** ותימה דצריש מרובה (ב"ק דף סה:). **דריש ר"ש וי"ו ואלא אשמו וצפרק** (על אלו מוסיין) האסורים (בכורות כח:). **גבי ומן האלא לצרות הנוגה לקרנן** וצריש פ' ד' מיתות (לקמן דף נא:). **דריש ר"ש צת וצת אני דורש** וצני שמעון קאי (תמס) כותמיה וכן קשה מרבי יהודה דדריש הכא וי"ו וצפרק אלו מליאות (ב"מ דף כז.) **גבי ומלאתה** דלמא לידו משמע וקשה דצריש תמורה (דף צ:). **גבי ואס המיר ימיר** אמרין ור' יהודה וי"ו לא דריש וכן צשליה טרף צקלפי (יומא ד' מה.) **גבי והאס ור"ש דלא דקאמר** (על דריש לא) משמע ליה לאו משום דלא דריש ליה כלל אלא דיוקא להיא דרשה קאמר: **ממני**

הושעיא הוה קא משתקיד רבי יוחנן למיסמכניהו לא הוה מסתייעא מילתא הוה קא מצטער טובא אמרו ליה לא נצטער מר דאנן מרבית עלי קאתינן דא"ר שמואל בר נחמן א"ר יוחנן מניין שאין נסמכין לבית עלי שנאמר י"א יהיה זקן בביתך כל הימים מאי זקן ממש והכתיב י"ב מרבית ביתך לעולם הוי קבל וקיים כיון דשמעה להא דא"ר אלעזר אין אדם עולה לגדולה אלא א"כ מוחלין לו על כל עונותיו אמצ' ליה אנפשיה כי סמכוהו לר' זירא שרו ליה הכי לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן כי סמכוהו לרבי אמי ולרבי אסי שרו להו הכי כל מן דין כל מן דין סמוכו לנא לא תסמכו לנא לא מסרמיטין ולא מסרמיסין ואמרי לה לא מחמיסין ולא ממורמיסין ר' אבהו כי הוה אתי ממתיבתא לבי קיסר נפקי מטרוניתא דבי קיסר ומשריין ליה רבה דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא בריך מתיך לשלם: **עריפת עגלה בשלשה:** ת"ר ויצאו זקניך ושופטין זקניך שנים שופטין שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין עליה עוד אחד יהי כאן חמשה דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר זקניך שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד הרי כאן שלשה ור"ש האי שופטין מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה למיוחדין שבשופטין ור' יהודה מוקני זקניך נפקא ור"ש אי מוקני הוה אמינא זקני השוק כתב רחמנא זקניך ואי כתיב זקניך הוה אמינא סנהדרין קטנה כתב רחמנא ושופטין ממיוחדין שבשופטין ורבי יהודה גמר זקני זקני מוסמכו זקני העדה את ידיהם מה להלן מיוחדין שבעדה אף כאן מיוחדין שבוקניך אי יליף לילף כולה מהתם זקניך ושופטין למה לי אלא וי"ו ושופטין למניינא מיבעי ליה לכדתניא ויצאו שנים ומדרו ושאלוהו ושאפילו נמצא בעליל

עין משפט
נר מצוה

קטן א מיי פ"ד מהל' סנהדרין יב: קי"ב ב מיי שם הל' ו: קי"ד ד ה מיי פ"ה מהל' סנהדרין הל' ה מיי פ"ט מהל' רומא הל' א סמג עין מו: קי"ב ז ה מיי פ"ט מהל' רומא הלכה א:

תורה אור השלם

1. והבטת צר מעון בכל אשר יטיב את ישראל ולא ייזהר זקן בביתך כל ימיך: שמואל א ב לב וכל מרבית ביתך ימורו אפשיה: שמואל א ב לב 3. ויצאו זקניך ושופטין ומדרו ושאלוהו ושאפילו נמצא בעליל:

4. וקמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני ה' וישחט את הפר לפני ה': וירא ד טו

רבינו חננאל

יהודה בן בבא סמך ה' זקנים ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמואל ור' אבהו מוסיף אף רבי חמיה ושנין ר' יהודה אחריני הוה בהדיה והאי דלא חשיב להו משום כבודו דר' יהודה בן בבא: א"ר יוחנן בן לוי אין סמיכה בחייל מאי היא דלא דייני דני קנסות בחוצה לארץ והתנן סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ אלא כשחן הסנהדרין בחוצה לארץ לא סמכי אפי' בארץ ומביעין לו סנהדרין בארץ והנסמכין בחוצה לארץ סומכין או לא סומכין ת"ש דהני ר' יוחנן והני קא מצטערן עליה דר' שמן בר אבא דלא הוה גבייהו דלויסמכוהו ש"מ אין סומכין בחוצה לארץ. רב תננה ורב הושעיה מדבית עלי קאתו לפיכך לא אסתמיכו דכתיב לא יהיה זקן בביתך. ואין זקן אלא סמוך בשיבה של ארץ שראל דהא רבה ואבוי מרבית עלי קאתי והווי ריש מחבתא בבבל (ואינו נקרא זקן סמוך אלא ביישובה של ארץ ישראל) איך אלעזר לעולם הוי קבל וקיים ואין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עונותיו: וירושלמי תני סמיכות בג' תמן קרו למינייה סמיכותא. א"ר בא אחד בראשונה היה כל אחד ממנה תלמידיו כגון ר' יוחנן בן זכאי מינה לר' אלעזר ור' יהושע ור' יהושע לר' עקיבא ור' עקיבא לר' מאיר ולר' שמעון וכו'. חזון והתקנין שאלו היו ב"ד מניין אלא מדעת הנשיא ושלא יאזכר הנשיא מלפניו אלא מדעת ב"ד: עריפת העגלה בג'. ת"ר ויצאו שנים כר' פרישה היא. ואסיקנא כדתניא ויצאו שנים ולא

גליון הש"ס

גמ' ר' יודא היה מושביר לשמכיה. עיי' רומאלי פ"ג דברכות:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה עשה ר' יהודה: (ב) שם הוה טעמא מלמיסמכיה:

מוסף רש"י

הוי קבל וקיים. הוי עניו ותמיה. קבל לשון אפל. עשה עמך אפל ושלף (קטן צב:). כל מן דין סמוכו לנא. ליה כמות אלו ויכילא צהן סומכין לנו לקרנות רבי ולתמנים דיינין (כתובות יי:). לא מסרמיטין. לשון סמרטוטין (שם). ולא מסרמיסין. מתפרקין הלכות צריך טעמין (שם). מחמיסין. חומרים ממשית טעם (שם). מטרמיסין. לא אחתפרס טורמיסין ר' הוה דלמא צב"ר (פמ"ל) על טורמיסין למיקר למלאת דמטרונתא. אנשי קריסין (שם). וברש"י שם שריא הגה"ה ויעיי' בגליון. מחבתא. מביט חשך (שם) לבי קוסר. ר' אבהו הוה מוקרב למלכות (ע"ז כח:). בוצינא דנהורא. על שם שהיה קלסתר פניו מביק כדאמרין צב"ר (נח) שופריה דר' אבהו מעין שופריה דר' יוחנן דנפקי ויהיריות מניה דמחפשא מהם (כתובות י:). ויעיי' בגליון. בריך מתיך לשלם. כיון שזאן לשלם (שם). ואין ב"ד שקול. אין עושין צ"ד שהיה יכול לתקן שזה בשוה. אלא שהיה אצל לזד אחד. לקיים אחרי רבים להטות (סוטה טד:). למיוחדין. הני דלשמה הניז (שם). מוקני זקניך. מדמני למיכתב זקני ומכח זקנין. מיוחדין שמוקני (שם). זקני השוק. אפי' שופטין. זקנים שם שופטין את ישראל (שם). מוסמכו זקני העדה. דמתיבתא פ' העלם דכה ואיכר ליה שופטין להביא עוד שנים (שם). לילף כולה מהתם. דהא ר' יהודה תמס נמי תמשה קאמר וילף לה מקלף (שם). אלא וי"ו ושופטין למניינא. כלומר לא גמר גזירה שזה ושופטין